

Signály zo slovenských regionálnych volieb

02.února 2006 Ondrej Dostál

Volby, ktoré sa na Slovensku uskutočnili na prelome novembra a decembra 2005, sa skončili víťazstvom vládných pravicových strán pri voľbách do regionálnych zastupiteľstiev. Pri voľbách priamo volených šéfov krajských samospráv zasa naopak bodovala ľavicová a populistická opozícia, ktorej kandidáti zvíťazili vo všetkých ôsmich krajoch.

Tri pravicovo-stredové strany, tvoriace slovenskú vládnu koalíciu, získali spolu polovicu zo všetkých krajských poslancov. Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) sa čo do počtu získaných mandátov (21 %) stalo najúspešnejšou kandidujúcou stranou. Slovenská demokratická a kresťanská únia (SDKÚ) premiéra Mikuláša Dzurindu skončila tretia (15 %) a Strana maďarskej koalície (SMK) štvrtá (14 %). Najsilnejšia opozičná strana Smer - sociálna demokracia, ktorú už dlho favorizujú všetky výskumy verejnej mienky, sa so 17 % získaných mandátov musela uspokojiť s druhým miestom. Kedysi dominujúce, ale stále slabnúce Hnutie za demokratické Slovensko (HZDS) expremiéra Vladimíra Mečiara skončilo s 12 % mandátov až na piatom mieste a Komunistická strana Slovenska (KSS) nezískala ani jediný mandát. Zastupiteľstvá štyroch z celkovo ôsmich slovenských krajov ovládla pravica, opozícia získala prevahu len v dvoch. Vo zvyšných dvoch krajoch nemožno uplatniť túto optiku, lebo v nich uspeli spojenectvá tvorené z časti koalície a z časti opozície.

Vzhľadom na rekordne nízku účasť voličov (18 % v prvom a 11 % v druhom kole) a odlišný väčšinový volebný systém v regionálnych voľbách možno priamo z ich výsledkov ťažko niečo zásadnejšie odvodzovať smerom k blížiacim sa voľbám do celoštátneho parlamentu.

Tři volební bloky

Viac naznačuje správanie sa politických strán pred voľbami.

Sformovali sa tri hlavné bloky - vládne strany a dve opozičné zoskupenia - okolo Smeru a okolo HZDS. A pomer síl medzi týmito tromi zoskupeniami pravdepodobne rozhodne o podobe budúcej slovenskej vlády, ktorá vzíde z jesenných volieb. Je pritom takmer isté, že ani jedno z nich nebude mať dosť poslancov na väčšinovú vládu.

Najslabším z tejto trojice je nielen vzhľadom na výsledky regionálnych volieb HZDS. A zároveň aj najizolovanejším. Pred regionálnymi voľbami sa HZDS podarilo vytvoriť volebné koalície iba s marginálnymi nacionalistickými zoskupeniami odštiepenými od SNS a s komunistami. Neplatí to však absolútne - spolupráca s HZDS už nie je tabu ani pre vládne strany, ktoré v 90. rokoch zvädzali tvrdý zápas s mečiarovským režimom. Pred druhým kolom volieb si HZDS a pravica vzájomne podporili viacero kandidátov na šéfov krajských samospráv.

Ako ukázali volebné koalície vo viacerých krajoch, Smer má na rozdiel od HZDS aj politicky relevantných spojencov - najmä Slobodné fórum, ktoré tvoria odštiepení z SDKÚ a nacionalistické SNS, ktorej prieskumy verejnej mienky dávajú nádej, že sa po štvorročnej pauze na jeseň znovu vráti do parlamentu. Volby však zároveň potvrdili opakovanú skúsenosť, že Smer má viac voličov vo výskumoch verejnej mienky než v samotných voľbách. Kým jeho preferencie sa pohybujú okolo 30 % a vládne strany získavajú v prieskumoch každá okolo 10 %, reálne volebné výsledky tomu nezodpovedajú.

Co ukázaly regionálne volby

Pre vládnu pravicu sú výsledky regionálnych volieb, necelý rok pred termínom parlamentných

volieb, povzbudením. Napriek celkovému úspechu je však príznačné aj to, že vo viacerých krajoch uprednostnili pravicové strany pred vzájomnou spoluprácou účelové spojenectvá s niektorým z opozičných blokov. Existujúce pochybnosti o tom, či pravica bude spoločne pokračovať aj po budúcich parlamentných voľbách, sa tým veľmi neoslabili. Skôr naopak.

Ohľadom budúceho vývoja slovenskej politiky tak až na pár výnimiek (napr. typu spolupráce pravice s KSS) ostáva otvorených až príliš veľa možností a budúcu vládnú zostavu môže tvoriť takmer každý s každým. Na štandardný súboj pravice s ľavicou si zrejme ešte Slovensko bude musieť pár rokov počkať.